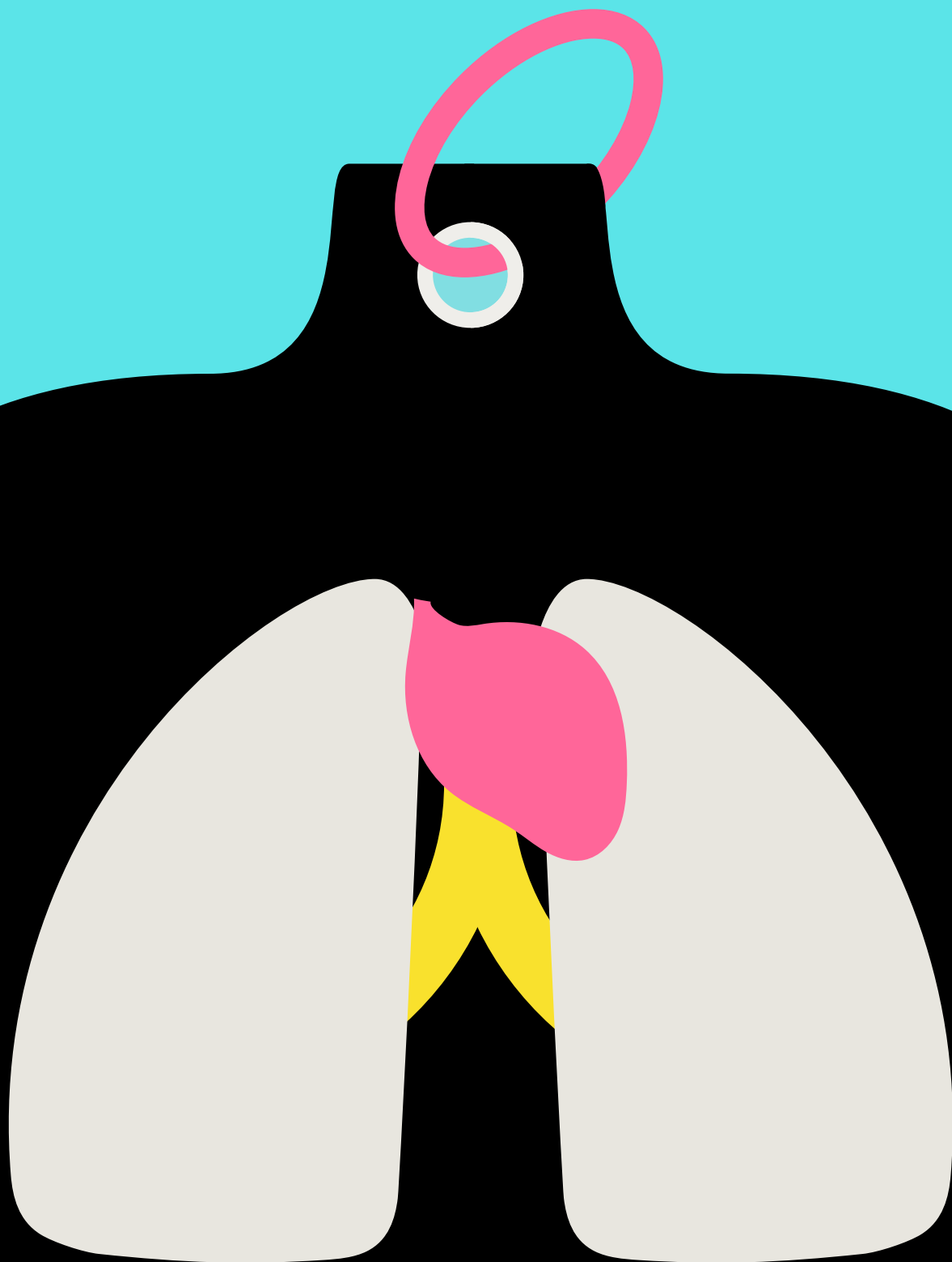

Skrivena Cena

KAKO BI UKIDANJE SUBVENCIJA ZA FOSILNA GORIVA
POMOGLO NAŠEM ZDRAVLJU

CHOOSE HEALTH
End Fossil Fuel Subsidies

HEALTH AND ENVIRONMENT ALLIANCE (HEAL)

Rezime

Spaljivanje fosilnih goriva uzrokuje klimatske promene sa katastrofalnim posledicama po čitav svet. Takođe, ima ogroman uticaj na naše zdravlje. Proizvodnja i upotreba nafte, uglja i benzina je kao rezultat donela opasno zagađenje vazduha koje na mnoge načine utiče na zdravlje ljudi.

Svake godine, sagorevanje fosilnih goriva dovodi do prevremene smrti 6.5 miliona ljudi širom sveta, i to zbog respiratornih infekcija, moždanih udara, infarkta, raka pluća i hronične bolesti pluća.

Prema Međunarodnoj agenciji za energetiku (engl. IEA), energija dobivena iz fosilnih goriva je glavni krivac za zagađenje vazduha, a proizvodnja energije iz uglja uzrokuje skoro polovinu zagađenja spoljašnjeg vazduha.

Uprkos rastućoj svesti o klimatskoj i zdravstvenoj šteti koju uzrokuju fosilna goriva, kao i velikoj posvećenosti da svet krene putem dekarbonizacije, vlade širom sveta i dalje obezbeđuju milijarde iz javnih sredstava za proizvodnju nafte, gasa i uglja.

Godine 2009. vođe G20, dvadeset ekonomski najmoćnijih zemalja sveta, složili su se da ukinu subvencije za fosilna goriva. Skoro deceniju kasnije, nakon važnog Pariškog sporazuma, kreatori politika i dalje treba da pređu sa reči na dela. Države članice G20 nastavljaju da troše vredan novac poreskih obveznika na istraživanje i proizvodnju energije iz fosilnih goriva koja je štetna po zdravlje, te na taj način predstavljaju veliki teret za javno zdravlje.

Subvencije za fosilna goriva naspram zdravlja – neugodna istina koja nas košta života

Finansiranje fosilnih goriva od strane vlade se nikad ne isplati za zajednicu. Štaviše, građani plaćaju dvostruko – najpre za subvencije, a onda za štetu koju ova goriva nanose njihovom zdravlju. Upotreba fosilnih goriva vodi do povećanja zdravstvenih troškova i izgubljene produktivnosti zbog svojih štetnih zagađujućih emisija. U ovom izveštaju, Alijansa za zdravlje i životnu sredinu (engl. Health and Environment Alliance, skr. HEAL) nastoji da ukaže na

štetu po zdravlje prouzrokovanu vladinim subvencijama za industriju fosilnih goriva. Izveštaj po prvi put spaja zdravstvene troškove nastale upotrebom fosilnih goriva i upoređuje ih sa subvencijama koje vlade plaćaju industriji uglja, nafte i gasa. Pored toga, izveštaj pruža uvid u ključnu ulogu koju su igrali G20 i Evropska unija u debati o subvencijama za fosilna goriva, kao i neke ubedljive i konkretne primere novih zdravstvenih investicija, koje bi se mogle dostići preraspodelom

subvencija za fosilna goriva. I na kraju, u ovom izveštaju prikazane su neke od mera za hitno delovanje. Skrivena cena: Kako bi ukidanje subvencija za fosilna goriva pomoglo našem zdravlju – pokazuje da su 2014. godine, vlade G20 isplatile 444 milijarde američkih dolara (416 milijardi evra) u subvencijama za kompanije fosilnih goriva, ali i da je upotreba fosilnih goriva dovela do najmanje šest puta većih zdravstvenih troškova: 2.76 biliona američkih dolara (2.6 biliona evra).

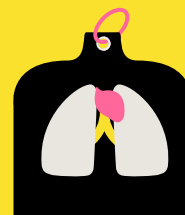
ZDRAVSTVENI TROŠKOVI NASPRAM SUBVENCIJA ZA FOSILNA GORIVA

444 milijarde američkih dolara (USD)
subvencije za naftu, gas i uglj

2760 milijarde američkih dolara (USD)
zdravstveni troškovi nastali upotrebom fosilnih goriva

ZDRAVSTVENI TROŠKOVI
PREMAŠUJU SUBVENCIJE
ZA FOSILNA GORIVA ZA

6X

Preraspodela javnih sredstava za očuvanje zdravlja, a ne za stvaranje bolesnog društva

Izveštaj sadrži odvojene odeljke koji se odnose na Kinu, Nemačku, Indiju, Poljsku, Južnu Afriku, Tursku i Veliku Britaniju, kao sedam ekonomski

moćnih zemalja koje i dalje dodeljuju subvencije za fosilna goriva, iako sve one podnose velike troškove zbog zagađenja vazduha. U svakom

odeljku dati su primeri koji pokazuju kako bi se državne subvencije mogle iskoristiti drugačije u svrhu poboljšanja zdravlja.

Ključne poruke o ukidanju subvencija za fosilna goriva

Kraj subvencijama za fosilna goriva bio bi prvi u nizu koraka za proces dekarbonizacije sveta – ali bi i kao takav doneo neposredno poboljšanje zdravlja na najmanje četiri načina:

- + Sprečavanje prevremene smrti i bolesti prouzrokovanih zagađenjem vazduha upotrebom fosilnih goriva
- + Smanjenje zdravstvenih troškova bolesti respiratornog i kardiovaskularnog sistema
- + Sprečavanje katastrofalnog uticaja budućih klimatskih promena na zdravlje
- + Više dostupnih javnih sredstava za zdravstvo, obnovljive izvore energije i zdravstvenu politiku

Izveštaj stavlja naglasak na ključnu ulogu koju bi mogli da igraju G20 i Evropska unija u menjanju percepcije javnosti prema subvencijama za

fosilna goriva. Izveštaj takođe podstiče vlade da javna sredstva stavljena na raspolaganje reformom subvencija za fosilna goriva,

preraspodele u projekte za dobrobit zdravstva kao što su prelazak na obnovljive izvore energije ili univerzalna zdravstvena zaštita.

Ulaganjem javnih sredstava u javno zdravlje moglo bi se postići mnogo toga

Izveštaj pokazuje kako bi se konkretno u nekim od prikazanih zemalja mogla izvršiti preraspodela sredstava u svrhu poboljšanja zdravlja. Na primer, sva seoska domaćinstva u Kini koja trenutno koriste štetni ugalj za kuvanje (57.6 miliona) mogla bi biti opremljena solarnim pećima, čime bi se značajno povećao kvalitet vazduha u zatvorenom prostoru. U Nemačkoj, 5.1 milijardi evra

poreskih obveznika dovoljno je da obezbedi solarne instalacije za 300.000 domaćinstava pružajući domovima na taj način čisto gorivo. Taj novac dovoljan je i da se finansira prelazak radnika 15.000 nemačkih elektran na ugalj na nova radna mesta u narednih pet godina. U zemljama kao što su Turska i Poljska, subvencije za fosilna goriva čine značajan deo javnih sredstava, koji bi mogao

znatno ojačati državni zdravstveni sistem tj. u Poljskoj bi se tim novcem moglo izgraditi više od 34 klinike i školovati još 30.000 lekara.

Pet ključnih razloga za ukidanje subvencija za fosilna goriva

Subvencije za fosilna goriva:

DOPRINOSU ZAGAĐENJU VAZDUHA I GLOBALNOG ZAGREVANJA, DOVODEĆI NA TAJ NAČIN DO MILIONA PREVREMENIH SMRTI SVAKE GODINE

KORISTE BOGATIMA VIŠE NEGO SIROMAŠNIMA, OSTAVLJAJUĆI MILIONE U ENERGETSKOM SIROMAŠTVU DOK ISTOVREMENO ULIVAJU JAVNA SREDSTVA U DŽEPOVE PRIVATNIH KORPORACIJA

POVEĆAVAJU CENOVNI JAZ IZMEĐU FOSILNIH GORIVA I OBNOVLJIVIH IZVORA ENERGIJE, ZBOG ČEGA FOSILNA GORIVA IZGLEDAJU JEFTINIJA I OBESHABRUJU INVESTICIJE U ZELENU ENERGIJU

PREDSTAVLJAJU ZNAČAJAN TERET ZA VLADIN BUDŽET I UZIMAJU SREDSTVA KOJA BI SE MOGLA KORISTITI U SVRHU PROMOCIJE BOLJEG ZDRAVLJA

PRETE NAŠOJ KLIMI I ŽIVOTU NA ZEMLJI, IDU PROTIV PARIŠKOG SPORAZUMA IZ 2015. GODINE KOJIM JE DOGOVORENO OGRANIČENJE GLOBALNOG ZAGREVANJA NA 1.5 STEPEN CELZIJUSA

SREDIŠTE PAŽNJE JE USMERENO KA SUBVENCIONIRANIM GORIVIMA KOJA SU UJEDNO I NAJŠTETNIJA ZA ZDRAVLJE: UGALJ I DIZEL

Korišćenje javnih sredstava za proaktivno pružanje podrške većoj upotrebi fosilnih goriva je besmisleno, posebno kada se uračunaju zdravstveni troškovi i rizici koji su povezani sa njima.

Ali, promena stiže. Čista i obnovljiva tehnologija obezbedila je 19.3 procenta konačne globalne potrošnje energije u 2015. godini i zaposlila je skoro 10 miliona ljudi u 2016. Neke subvencije za fosilna goriva imaju smisla za kraći period. Na primer, u Indiji,

gde se milioni ljudi suočavaju sa energetske siromaštvom, subvencije za tečni naftni gas bi mogle pomoći siromašnim domaćinstvima da pređu sa sagorevanja vrlo zagađujućeg uglja i biomase na gas, i time doneti dobrobit zdravlju s obzirom na to da sagorevanje gasa ne proizvodi veliko aerozagađenje. No, ovo nisu dugotrajna rešenja uzevši u obzir globalnu klimatsku krizu koja zahteva potpun prelaz na obnovljive izvore energije.

Fosilna goriva su glavni uzrok zdravstvenih problema povezanih sa izloženošću zagađenom vazduhu. S obzirom na to da sve subvencije za fosilna goriva moraju da se eliminišu da bi došlo do prelaska na čistu energiju, najviše štetno zagađenje po ljudsko zdravlje uzrokuju: sagorevanje uglja i izduvni gasovi iz vozila.

Subvencionisanje uglja – skraćuje životni vek ljudi širom sveta

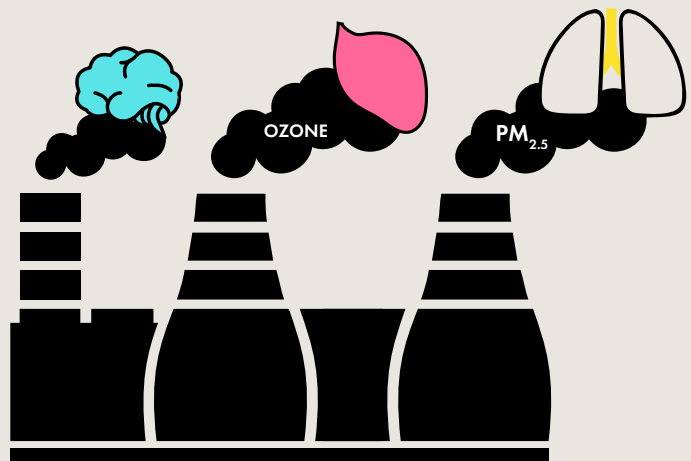
„Pretnja koju klimatske promene i upotreba fosilnih goriva predstavljaju ljudskom zdravlju je izuzetno potcenjena. Ugalj naročito predstavlja pretnju ljudskom zdravlju i neophodno ga je što pre eliminisati.”

- PROF. HJU MONGOMERI, DIREKTOR UCL INSTITUTE FOR HUMAN HEALTH AND PERFORMANCE

Izveštaj Inostranog razvojnog instituta (engl. Overseas Development Institute, skr. ODI) iz 2017. godine pokazuje kako je šest evropskih zemalja potrošilo oko 875 miliona evra (934 miliona američkih dolara) na subvencije za uglal od 2015. iako su se pridružile Pariškom sporazumu iz iste godine. Ovaj izveštaj takođe procenjuje sakupljenu količinu sredstava za industriju uglja iz deset evropskih zemalja koje proizvode 84 procenta od ukupnog efekta staklene bašte u Evropi, a koja iznosi 6.3 milijarde evra (6.7 milijardi američkih dolara) na godišnjem nivou, od 2005. do 2016. godine u ukupno 65 subvencija. Prema Međunarodnom monetarnom fondu (engl. IMF), uglal dobija najveći deo globalnih subvencija za fosilna goriva, ako se uračunaju velike štete po zdravlje i okolinu kao i „eksternalije“.

Ugalj je najštetnije fosilno gorivo koje je odgovorno za smrtonosan smog u urbanim područjima u razvijenom svetu kao i za slanje tamnih oblaka zagađenja preko državnih granica. Fine čestice, živa i dioksini u ugljenim gasovima mogu preći preko 1,000 kilometara uz pomoć vetra. Svi ovi zagađivači uz sumpor dioksid i azotne okside prelaze državne granice. Skorašnji izveštaj Alijanse za zdravlje i životnu sredinu (engl. HEAL) i drugih: „Europe’s Dark Cloud: How coal-burning countries are making their neighbors sick“, pokazuje da dimovi iz elektrana na uglal u Nemačkoj uzrokuju prevremenu smrt 2,490 ljudi u susednim zemljama, uključujući Veliku Britaniju, Holandiju, Belgiju, Francusku, Italiju, Češku Republiku i Poljsku, kao i Nemačku samu.

OD EMISIJA NASTALIH SAGOREVANJEM GORIVA NAJZABRINJAVAJUĆE SU FINE ČESTICE (PM_{2.5}) I OZON, UZEVŠI U OBZIR ČINJENICU DA DUGOTRAJNA ALI I KRATKOTRAJNA IZLOŽENOST UZROKUJE ZNAČAJNO VELIKU ŠTETU PO LJUDSKO ZDRAVLJE. ZBOG TOGA ŠTO ZAGAĐIVAČI MOGU DA PRELAZE VELIKE RAZDALJINE ČITAVA POPULACIJA JE POD UTICAJEM ZAGAĐENJA NASTALOG PROIZVODNJOM UGLJA.

Subvencionisanje dizela – borba za disanje u našim gradovima

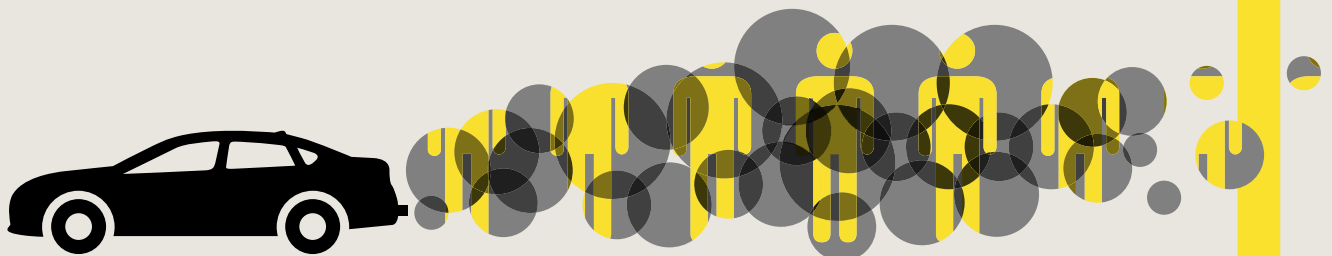
Mnoge vlade podržavaju uvoz dizel vozila jer ga manje oporezuju nego benzin. Studija iz 2015. godine, a koju je uradila organizacija Transport i životna sredina (engl. T&E), pokazala je da je kroz ovo smanjenje poreza došlo do indirektnog subvencionisanja dizel vozila u Evropskoj uniji (EU) za skoro 27 milijardi evra (28.8 milijardi američkih dolara) i to samo u 2014. godini. Nemačka, Italija i Francuska su među najvećim subvencionerima.

Transportni sektor je takođe veoma veliki izvor zagađivača vazduha, uključujući fine čestice. Više od polovine emisija azotnih oksida (NO_x) nastaje u transportnom sektoru. U mnogim gradovima, zagađenje od izduvnih gasova automobila je najveći izvor bolesti i prevremene smrti.

SVETSKA ZDRAVSTVENA ORGANIZACIJA (ENGL. WHO) JE KLASIFIKOVALA DIZELSKI IZDUVNI SISTEM KAO JEDAN OD POTENCIJALNIH UZROČNIKA KANCEROGENIH OBOLJENJA.

Doprinos dizel emisija koncentraciji nivoa prizemnog ozona predstavlja opasnost

kako za osetljive tako i za zdrave pojedince uzrokujući npr. smanjen kapacitet pluća, iritaciju respiratornog sistema, kašljanje i gušenje. Uspostavljena je veza između zagađenja ozonom u gradovima i povećanjem broja bolničkih prijema za respiratorne probleme. Prosečan doprinos lokalnog saobraćaja u koncentracijama NO₂ i PM₁₀ se procenjuje na 64 i 34 procenta.

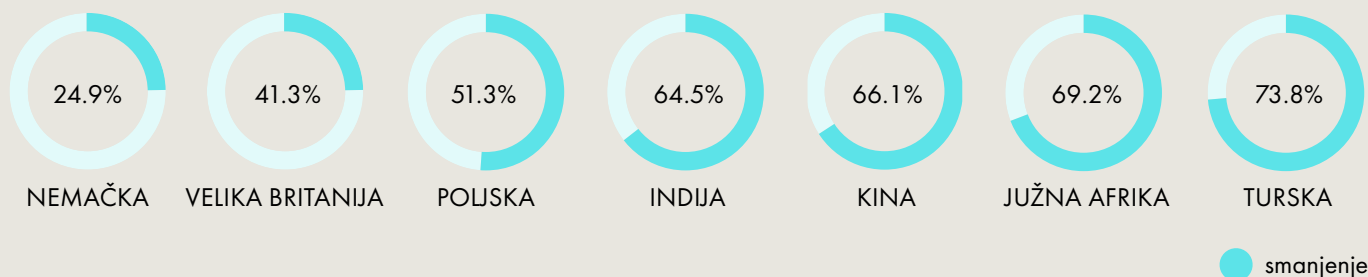

„Isparavanje dizela predstavlja stvaran rizik po zdravlje i životnu sredinu. Ali, dobra vest je da možemo smanjiti desetine hiljada smrtnih slučajeva uzrokovanih zagađenjem vazduha svake godine u britanskim gradovima tako što bismo se pozabavili jednim najvećim izvorom emisija. Moramo da tražimo od vlade ukidanje poreskih olakšica u obliku nižeg poreza za dizel vozila, a što su zapravo subvencije za iste. Premijerka Velike Britanije je već navela da uvida rizike dizela po zdravlje i da bi ukidanje ovih olakšica bio važan korak ka potpunom eliminisanju dizel goriva što bi donelo dobrobit zdravlju po pitanju celokupnog života na planeti.”

- PROF. DEJVID MEKOJ, DIREKTOR, MEDACT

Izbegavanje prevremenih smrti od zagađenja vazduha

Eliminisanjem subvencija za fosilna goriva i sprovođenjem korektivnog poreza na naftu, uglj i gas, u sedam dole navedenih zemalja, moglo bi se izbeći 24.9 do 73.8% prevremenih smrti.

Da li ste znali?

UKIDANJE SUBVENCija ZA UGLJ, NAFTU I GAS BI PREDSTAVLJALO VELIKU PODRŠKU ZA OSTVARIVANJE CILJEVA ODRŽIVOG RAZVOJA (ENGL. SDGS).

Ciljevi održivog razvoja (engl. SDGs), poznati još pod nazivom Globalni ciljevi, su univerzalan poziv na delovanje da bi se iskorenilo siromaštvo, zaštitila planeta i osigurao mir i prosperitet svih ljudi.

ELIMINISATI SIROMAŠTVO I GLAD DO 2030. GODINE

Izveštaj Organizacije Ujedinjenih nacija za hranu i poljoprivredu (engl. FAO) pokazuje da bi održiva eliminacija ekstremnog siromaštva i gladi do 2030. godine zahtevala, a prema procenama, dodatnih 265 milijardi američkih dolara (USD) godišnje. Od ovoga, 89 do 147 milijardi USD bi trebalo da se dobiju iz javnih sredstava postavljajući na taj način ukupne globalne godišnje zahteve javne potrošnje na 156 do 214 milijardi USD. Ovo je manje od polovine sredstava koje vlade G20 trenutno ulažu u proizvodnju fosilnih goriva.

ZATVARANJE ZDRAVSTVENOG JAZA

Izveštaj Nordijskog Saveta ministara iz 2017. godine pokazuje da bi ukidanje subvencija za fosilna goriva približilo svet ostvarenju Ciljeva održivog razvoja (engl. SDGs). Prema istraživanju, trenutne subvencije za fosilna goriva su 13 puta veće od količine potrebne za zatvaranje zdravstvenog jaza, a što se odnosi na 33.3 milijarde USD potrebnih za finansiranje reproduktivnog, materinskog, dečjeg, adolescentnog i zdravlja novorođenčeta.

ŠTA SU STRUČNE RECENZIJJE G20?

U cilju stvaranja uslova za ukidanje subvencija za fosilna goriva, 2013. godine objavljen je program stručne recenzije (poznat još i kao otvorena metoda koordinacije), kroz koji zemlje dobrovoljno dele

informacije o svojim trenutnim subvencijama. Stručne recenzije su važan korak ka povećanju transparentnosti i odgovornosti zemalja članica G20 kada su u pitanju subvencije za fosilna goriva, a pored toga cilj im je deljenje iskustava, primera politika i stručnih saveta za rešavanje problema subvencija.

Evropska unija – ne stoji iza svojih reči

Bavljenje klimatskim promenama je prioritet Evropske unije već nekoliko godina, što se ogleda u klimatskim i energetske paketa za 2020. i 2030. godinu. Međutim, kada je u pitanju ukidanje štetnih subvencija EU još uvijek nije stala iza svojih reči.

Evropska komisija je 2016. godine predstavila svoj paket „Čista energija za sve Evropljane“ koji pominje ukidanje subvencija za fosilna goriva kao ključnu meru u svrhu prelaska na čistu energiju. Sve vođe EU treba da spoje svoju volju sa konkretnim planom i jasnom potvrdom za eliminisanje subvencija za fosilna goriva što je pre moguće soon as possible.

Nekoliko razvojnih banki unutar EU subvenciraju fosilna goriva putem brojnih mehanizama. Prema izveštaju Klimatske akcione mreže Evrope (engl. CAN) iz 2016. godine, Evropska investiciona banka (engl. EIB) je obezbedila 7 milijardi evra (7.5 milijardi američkih dolara) za finansiranje projekata fosilnih goriva od 2013. do 2015. godine. EIB je takođe pozajmila 38.4 milijardi evra (41 milijardu američkih dolara) zajedničkoj proizvodnji biomase i uglja u 2015. godini, a na kraju

Top 10 evropskih zemalja: zdravstveni troškovi uzrokovani upotrebom fosilnih goriva

*troškovi zagađenja vazduha su uzrokovali prevremene smrti prema IMF-ovom izveštaju „Kolike su globalne subvencije za energiju“, 2015.

2015. odobrila je pozajmicu od 600 miliona evra (640 miliona američkih dolara) španskoj kompaniji za infrastrukturu gasovoda.

Još jedan primer je Evropska banka za obnovu i razvoj (engl. EBRD) koja je u periodu od 2013. do 2015. godine investirala 5 milijardi evra (5.3 milijardi američkih dolara) u istraživanje fosilnih goriva. U međuvremenu fond Povežimo Evropu (engl. CEF, koji je dizajniran da širi infrastrukturu van državnih granica,

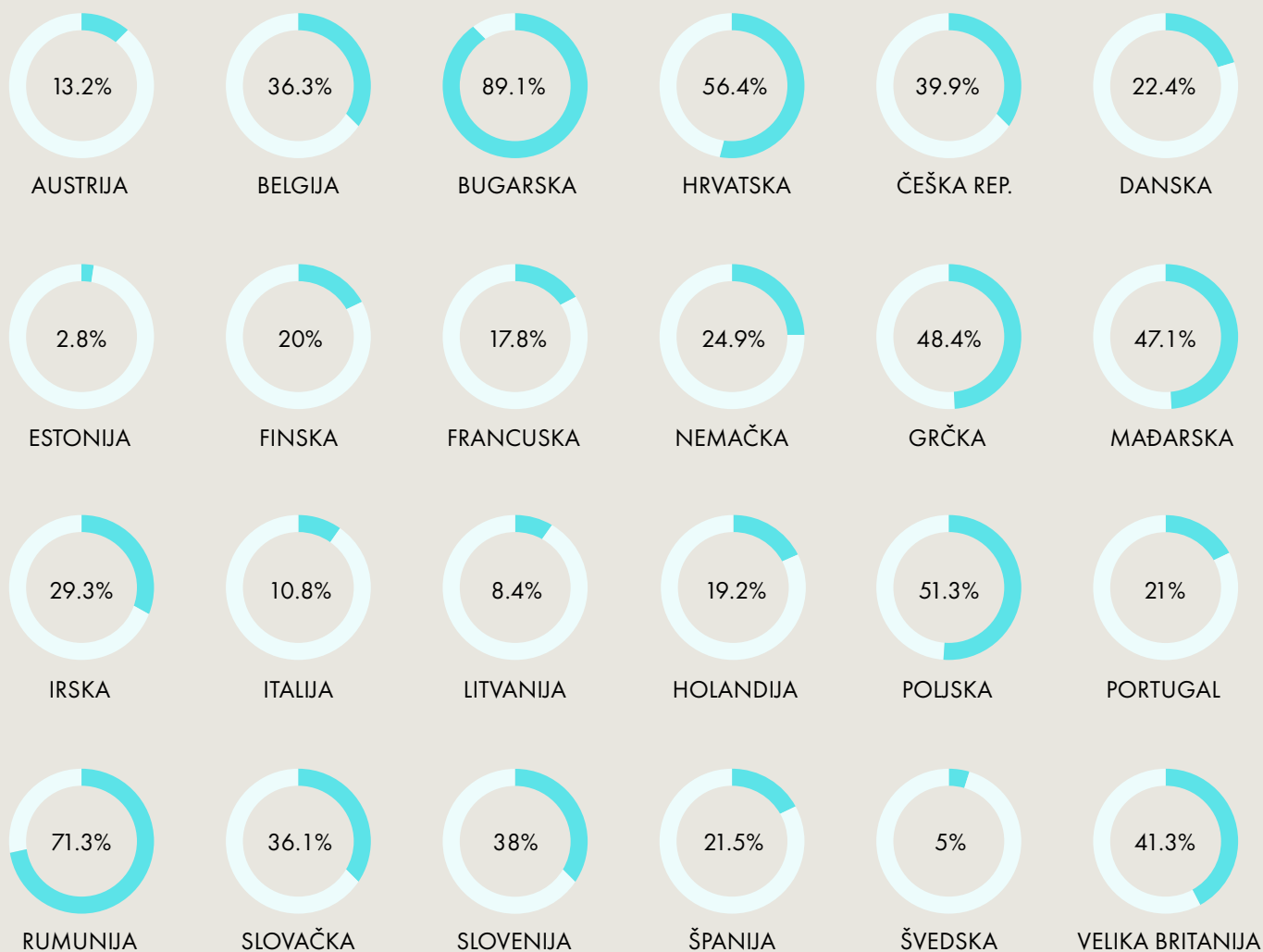
se koristio za finansiranje gasovoda – sa 800 miliona evra (854 miliona američkih dolara) u periodu od 2014. do 2016. godine. Međutim, daleko najveći projekat gasovoda (40 milijardi evra/43 milijarde američkih dolara) je Južni gasni koridor koji do 2020. godine treba da poveže gasna polja u Azerbejdžanu sa potrošačima udaljenim čak i do Italije. Očekuje se da će pozajmice EIB i ERBD za sekciju Albanija-Grčka-Italija biti najveće pozajmice u istoriji ove dve banke.

U pismu upućenom predsedniku Evropske investicione banke, 27 nevladinih organizacija je istaklo sledeće: „ako se projekat Južnog gasnog koridora ostvari i to rezultuje još većim uvozom gasa u Evropu, šanse za ostvarivanje klimatskih i energetske ciljeva Evropske unije za 2030. godinu, kao i veći planovi za dekarbonizaciju, veoma su male.“

Ova velikodušna podrška industriji fosilnih goriva ima svoju cenu: spoljašnji zdravstveni troškovi, nastali u zemljama Evropske unije zbog ogromne upotrebe nafte, gasa i naročito uglja, iznose 229.5 milijardi američkih dolara (215 milijardi evra), dok je samo zagađenje vazduha izazvalo prevremene smrti. Razvojne banke EU dolivaju ulje na vatru tako

što subvenciraju projekte fosilnih goriva unutar ali i izvan zemlje. Zdravstveni troškovi koji terete evropske zdravstvene sisteme preko porasta broja nezaraznih bolesti još uvek nisu uključeni u ovo, kao ni pad životnog kvaliteta onih koji pate od astmatičnih napada ili drugih zdravstvenih problema.

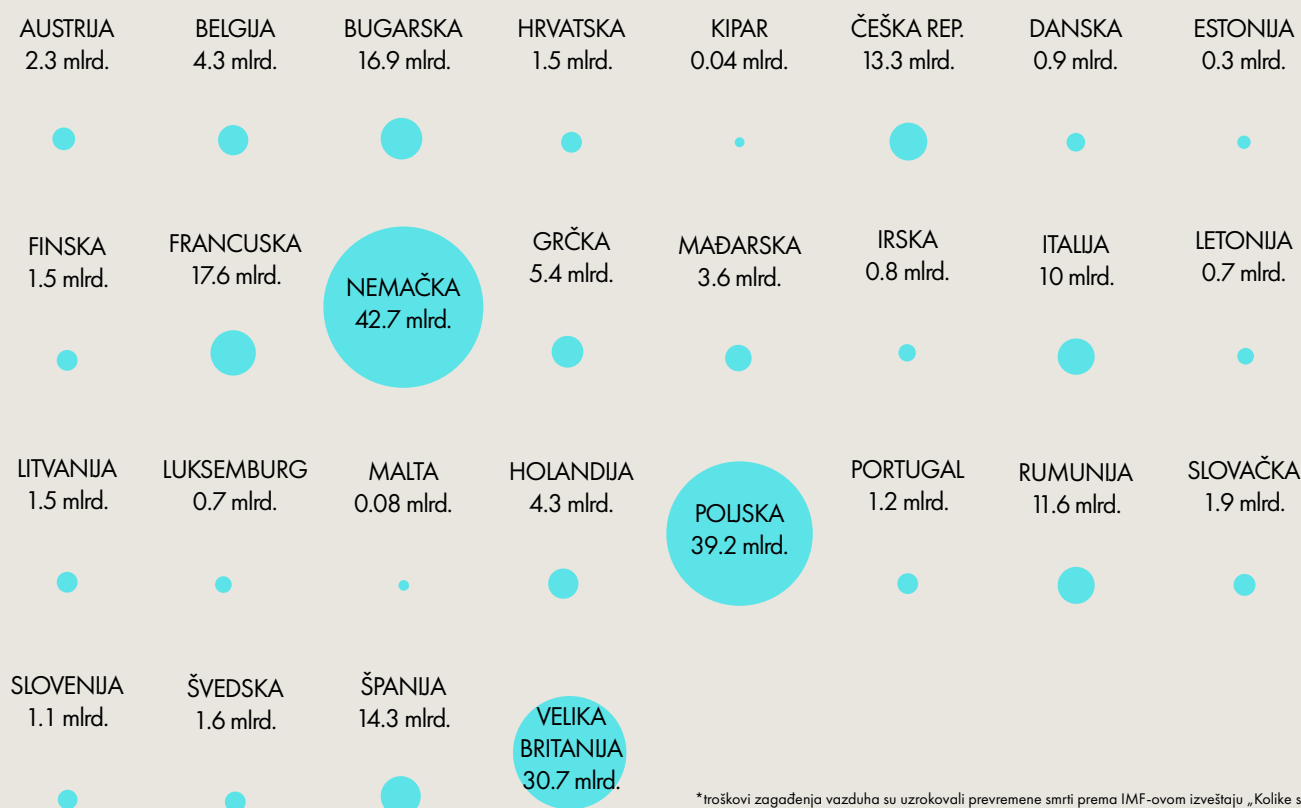
Potencijalno smanjenje smrti uzrokovanih zagađenjem vazduha u zemljama Evropske unije*

* ova tabela je bazirana na Parry et al. i pokazuje smanjenje smrti od zagađenja vazduha širom zemalja, i to eliminisanjem subvencija za fosilna goriva i sprovođenjem korektivnog poreza na ista.

 smanjenje

Zdravstveni troškovi uzrokovani upotrebom fosilnih goriva u zemljama Evropske unije*

*troškovi zagađenja vazduha su uzrokovali prevremene smrti prema IMF-ovom izveštaju „Koliko su globalne subvencije za energiju“, 2015.

3. STUDIJE O ZEMLJAMA – SEDAM NACIJA KOJE POKREĆU ZDRAVSTVENE PROBLEME KORISTEĆI JAVNA SREDSTVA

U narednom delu detaljnije je opisana situacija u sedam zemalja uključujući njihovu zavisnost od fosilnih goriva u energiji, subvencije za industriju i zdravstvene troškove nastale upotrebom nafte, benzina i uglja u ovim zemljama. Zemlje su birane na osnovu dva kriterijuma: 1) sve imaju veliki broj prevremenih smrti, kao i drugih uticaja na zdravlje od zagađenja vazduha i 2) njihova energija se u velikoj meri oslanja na fosilna goriva i to naročito najštetnije – uglj.

Izaberite zdravlje – ukinite subvencije za fosilna goriva

1. PREPORUKE ZA KREATORE POLITIKA

Dokazi o zdravstvenoj šteti i citati prikazani u ovom izveštaju dodatak su brojnim glasovima koji zahtevaju ukidanje podrške fosilnim gorivima iz javnih sredstava. Od direktora Svetske zdravstvene organizacije, dr Margaret Čan, do osnivača Tesle i SpaceX-a, Elona Maska; od predsednika Svetske banke, Džim Jong Kim, do guvernera Engleske banke, Marka Karnija – svi se slažu u jednom – subvencije za fosilna goriva treba da nestanu. Ali, napredak je spor i nikakve konkretne radnje nisu preduzete da bi se ispunila data obećanja.

Ako želimo da zadržimo globalne temperature ispod 1.5 stepeni Celzijusa i zaštitimo ljudski život na planeti, eliminacija subvencija za fosilna goriva je prvi od mnogih ali ključnih koraka ka ovom cilju. Međutim, kako je ovaj izveštaj već pokazao, prekidanje finansiranja fosilnih goriva koji zagađuju vazduh ima neposrednu i dugotrajnu dobrobit po zdravlje. To je konačno pametna odluka i u ekonomskom smislu jer će sačuvati milijarde dolara zdravstvenih troškova koje snose društvo i poreski obveznici, a ne onaj koji zagađuje.

Kreatori politika: stanite iza svojih reči zbog zdravlja i klime

Podržite i izvršite potpuno ukidanje subvencija za fosilna goriva – nafte, gasa i uglja da biste poboljšali zdravlje i podržali obnovljive izvore energije

Zahtevamo od vlada da regulišu subvencije za dobrobit javnog interesa, čistiji vazduh, zdraviju klimu, javno zdravlje na kraće i duže staze, kao i za pametniju upotrebu javnih sredstava. Okončanje finansiranja fosilnih goriva je prvi korak ka ubrzanju prelaza na čiste, obnovljive izvore energije i obezbeđivanju zdravih uslova za život budućih generacija. Reforma subvencija za fosilna goriva bi trebalo da bude prioritet svih zemalja koje se zalažu za budućnost sa obnovljivim izvorima energije. Verujemo da je ukidanje subvencija moguće i neophodno u razvijenim zemljama do 2020. godine kao i u zemljama sa niskim prihodima do 2025. godine, čime se omogućava fleksibilnost u izradi novih politika za dobrobit zdravlja, kao što je subvencionisanje tečnog naftnog gasa ili drugih manje štetnih goriva u domaćinstvu.

Posvetite se preraspodeli javnih sredstava stavljenih na raspolaganje reformom subvencija za fosilna goriva, i to u korist zdravlja kao što je ulaganje u zdravstvene politike, kao što je finansiranje univerzalne zdravstvene zaštite u zemljama u razvoju, ili napor da se ojačaju zdravstveni sistemi i zdravstvo u razvijenim zemljama.

Ključno je da se reforma subvencija za fosilna goriva izvrši tako da se zaštite siromašne i osetljive grupe od mogućeg porasta cene energije jer samo na ovaj način možemo smanjiti energetska siromaštvo, unutrašnje i spoljašnje zagađenje vazduha i značajno doprineti globalnoj akciji za borbu protiv klimatskih promena.

POZOVITE VOĐE G20

Kao grupa, G20 mora da odredi rok i da se posveti eliminisanju subvencija za fosilna goriva ako je moguće do 2020. godine i najkasnije do 2025. godine u manje razvijenim zemljama.

POZOVITE EVROPSKU UNIJU

Finansijske institucije EU moraju da usmere subvencije sa fosilnih goriva na zdrave i obnovljive izvore energije. EU treba da preuzme vođstvo i spremi strategiju za G20 za kraj subvencionisanja fosilnih goriva.

PREDLOZI NAVEDENI ISPOD DAJU U KRATKIM CRTAMA MOGUĆE KORAKE KA POTPUNOM UKIDANJU SUBVENCIIJA ZA FOSILNA GORIVA, A KOJE TREBA DA IZVEDU NACIONALNE VLADE.

1) **Identifikujte sredstva koja indirektno uzrokuju bolest**

BUDITE JASNI: DEFINIŠITE SUBVENCIIJE ZA FOSILNA GORIVA

Podrška koju vlada pruža subvencijama za fosilna goriva i kompanijama koje ih proizvode dolazi u mnogo oblika zbog čega ju je izuzetno teško identifikovati i izmeriti, a uz to još uvek je nejasno šta sve podrazumeva ta podrška. Ona bi trebalo da uključuje subvencije proizvođača i potrošača, kao i sakrivene cene. Procedura identifikovanja subvencija mora da bude transparentna za sve zainteresovane strane koje su uključene u ovaj proces definisanja subvencija.

STRUČNE RECENZIIJE – KORISTAN ALAT ZA TRANSPARENTNOST

Učestvujte u dobrovoljnim stručnim recenzijama i učinite prvi korak ka identifikovanju subvencija koje nanose štetu i koje treba da se eliminišu za dobrobit zdravlja i klime. Ovo će spremiti put za transparentnu i pravednu reformu subvencija za fosilna goriva.

2) **Razgovarajte o koristi koju donosi ukidanje subvencija za fosilna goriva**

Ukidanje subvencija za fosilna goriva je dvostruka pobeda – i našeg zdravlja i klime. Kreatore politika treba da govore o ovim koristima kao i o alternativama za trenutni sistem subvencija koje nanose štetu.

KLJUČNE PORUKE O SUBVENCIIJAMA ZA FOSILNA GORIVA

► **Ukidanje subvencija za fosilna goriva znači zdravija populacija**

Subvencije su tu da služe javnosti, one dolaze iz vlada koje smo mi izabrali i trebalo bi da se ulažu u stvari koje čine naš život boljim, bilo da je to veća jednakost, pravednost, udobnost, sigurnost ili zdravlje, a ne da služe interesima kompanija. Ukidanje trenutnih subvencija za

fosilna goriva bi rezultovalo većim brojem zdravih ljudi, jer bi se izbegli prevremena smrt i bolesti uzrokovani zagađenjem vazduha ali i klimatskim promenama. Međunarodni monetarni fond (engl. IMF) procenjuje da bi reformisanje subvencija i otkrivanje posledica koje

upotreba fosilnih goriva ostavlja na zdravlje i klimu, moglo kao rezultat doneti smanjenje broja prevremenih smrti širom sveta za 55 procenata. Manji broj fosilnih goriva nije jedino što će doneti dobrobit zdravlju – obnovljivi izvori energije koji će ih zameniti, ne samo da će smanjiti emisije ugljenika, već će doneti sopstvene zdravstvene implikacije vredne milione dolara.

► **Ukidanje subvencija za fosilna goriva znači da stavljamo mnogo novca na raspolaganje**

Svaka zemlja na planeti troši javna sredstva i novac poreskih obveznika na podršku nafti, gasu i uglju. Količine variraju od miliona do milijardi američkih dolara u subvencijama za industriju. Ako se uračunaju dodatni troškovi društva, neke zemlje kao što je Kina, čak potroše bilione podržavajući smrtonosnu industriju. Reforma subvencija za fosilna goriva bi oslobodila sredstva koja bi se mogla koristiti u druge svrhe. Ovo je veoma važno za zemlje u kojima postoji visok stepen siromaštva. Na primer, Bangladeš, Pakistan i Nigerija su potrošili više na subvencije za fosilna goriva od ukupnih sredstava koja su su primili kao pomoć od stranih zemalja. Ali čak i u zemljama srednje i visoko razvijene ekonomije, reforma subvencija za fosilna goriva mogla

bi da preusmeri milijarde za socijalne usluge ili ulaganja u zdravstvo. Indija je 2014. godine ukinula subvencije za benzin (već 2010) i dizel i time preusmerila 15 milijardi američkih dolara, koje je pružila ugroženim grupama stanovništva.

► **Ukidanje subvencija za fosilna goriva znači da će se naši zdravstveni troškovi smanjiti zahvaljujući manjem broju bolesti uzrokovanih zagađenjem vazduha i globalnim zagrevanjem**

Pored direktnih zdravstvenih troškova usled zdravstvenih komplikacija, zagađenje vazduha predstavlja i veliki teret za javne i privatne zdravstvene donatore. Studija neprofitne organizacije RAND iz 2010. godine je pokazala da je skoro 30.000 bolničkih prijema moglo biti izbegnuto samo u Kaliforniji u periodu od 2005. do 2007. godine da su se federalni standardi za čist vazduh ispoštovali. Ovi slučajevi su doveli do visokih troškova bolničke nege od otprilike 193 miliona američkih dolara. Poboľšanjem kvaliteta vazduha smanjiće se oboljenja uzrokovana zagađenim vazduhom, a samim tim i zdravstveni troškovi. Ukidanje subvencija koje nanose štetu zbog toga nije samo pobjeda za ljudsko zdravlje već i za državne zdravstvene budžete. U vremenu

kada se mnogi zdravstveni sistemi bore zbog mera štednje potpuno je besmisleno trošiti javni novac na finansiranje projekata koji će dovesti do većeg broja obolelih i dodatnih zdravstvenih troškova.

► **Ukidanje subvencija za fosilna goriva znači da ozbiljno shvatamo borbu protiv klimatskih promena i da razumemo važnost obnovljivih izvora energije**

Klimatska promena sa sobom donosi visoku ekonomsku i društvenu cenu. Poplave i suše su samo vrh ledenog brega kada je u pitanju cena koju snosi društvo. Neprofitna organizacija IISD je donela zaključak da bi i samo potpuno ukidanje direktnih subvencija za proizvodnju fosilnih goriva od strane nedržavnih kompanija rezultovalo postupnim smanjenjem emisija efekta staklene bašte do 2050. godine jer bi se sve više nafte, gasa i uglja zadržalo u zemlji. I Međunarodni monetarni fond (engl. IMF) je doneo sličnu procenu u svojoj studiji da bi potpuno ukidanje subvencija za fosilna goriva smanjilo globalne emisije CO2 za 15-23 procenta, a što je primetno smanjenje emisija koje bi značajno doprinelo postizanju globalnih ciljeva za borbu protiv klimatskih promena.

3) Iskoristite dostupna sredstva za dobrobit zdravlja i klime

Posvetite se preraspodeli javnih sredstava stavljenih na raspolaganje reformom subvencija za fosilna goriva na projekte koji koriste zdravstvu kao što je prelazak na obnovljive izvore energije ili investicije u druge zdravstvene politike, kao što je finansiranje univerzalne zdravstvene zaštite ili napor da se ojačaju zdravstveni sistemi gde je to moguće.

► **Stavite pravednu tranziciju i društvenu jednakost na prvo mesto kada je u pitanju reforma subvencija**

Odvojite sredstva za pomoć onima koji su trenutno zaposleni u sektoru fosilnih goriva tako što ćete obezbediti osiguranje i ponovnu obuku za radnike. U manje i srednje razvijenim zemljama, moraju da se preduzmu mere za povećanu cenu energije do koje bi moglo da dođe zbog reforme subvencija za fosilna goriva, a da bi se izbeglo nanošenje štete siromašnima u procesu prelaska na snadbevanje održivom energijom.

► **Obezbedite alternative za subvencije za fosilna goriva**

Proces prelaska na energije koje promovisu zdravlje i ekonomske sisteme bez subvencija za fosilna goriva mora da bude holistički (treba

da se uzme u obzir siromaštvo, demografske okolnosti, uslovi za život itd). U procesu preraspodele sredstava potrebno je dati prioritet tehnologijama obnovljivih izvora energije i drugim alternativama koje promovisu zdravlje. Određivanje cene ugljenika ili slične politike koje mogu prikladno da ocene štetu po životnu sredinu, rezultovaće manjom potražnjom za fosilna goriva u odnosu na obnovljive izvore energije.

► **Uložite dostupni novac u univerzalno zdravstveno osiguranje**

Ulaganje u univerzalne besplatne zdravstvene usluge je politika koja bi donela konkretnu dobrobit stanovništvu ako se nađe u nepovoljnom položaju nakon reforme subvencija. Uz to bi donelo ogroman ekonomski obrt. Zapravo, postoje dobri dokazi za

proširenu ulogu promocije zdravlja i prevenciju bolesti koje bi opravdale ulaganja i stvorile obrt investicije u zdravstvenom i drugim sektorima, i potencijalno promovisale jačanje ekonomije. Ulaganje u univerzalne besplatne zdravstvene usluge takođe može doneti ogromnu političku prednost vođama koji obezbeđuju pristupačnu zdravstvenu zaštitu svom narodu. Vođe nekih zemalja u razvoju već koriste poboljšane zdravstvene usluge za dobijanje političke podrške kada je u pitanju reforma subvencija za fosilna goriva. Na primer, vlada Sudana koristi sredstva dobijena reformom subvencija da bi obezbedila besplatne lekove za decu mlađu od pet godina. Uz to, Islamska Republika Iran je iskoristila novac oslobođen ukidanjem subvencija za fosilna goriva da bi sprovela reformu univerzalnog zdravstvenog osiguranja.

„Jedna od najboljih političkih strategija da se smanje subvencije za fosilna goriva je da se istovremeno uvedu univerzalne besplatne zdravstvene usluge – uštedovina od prvog može da finansira drugo. Kombinovanje ovih politika može da donese značajne zdravstvene, ekonomske i ekološke dobrobiti kao i ogromnu političku prednost vođama koji pruže besplatnu zdravstvenu zaštitu svom narodu.“

- **ROBERT JEJTS**, VIŠI SARADNIK, ANALITIČKI CENTAR CHATHAM HOUSE

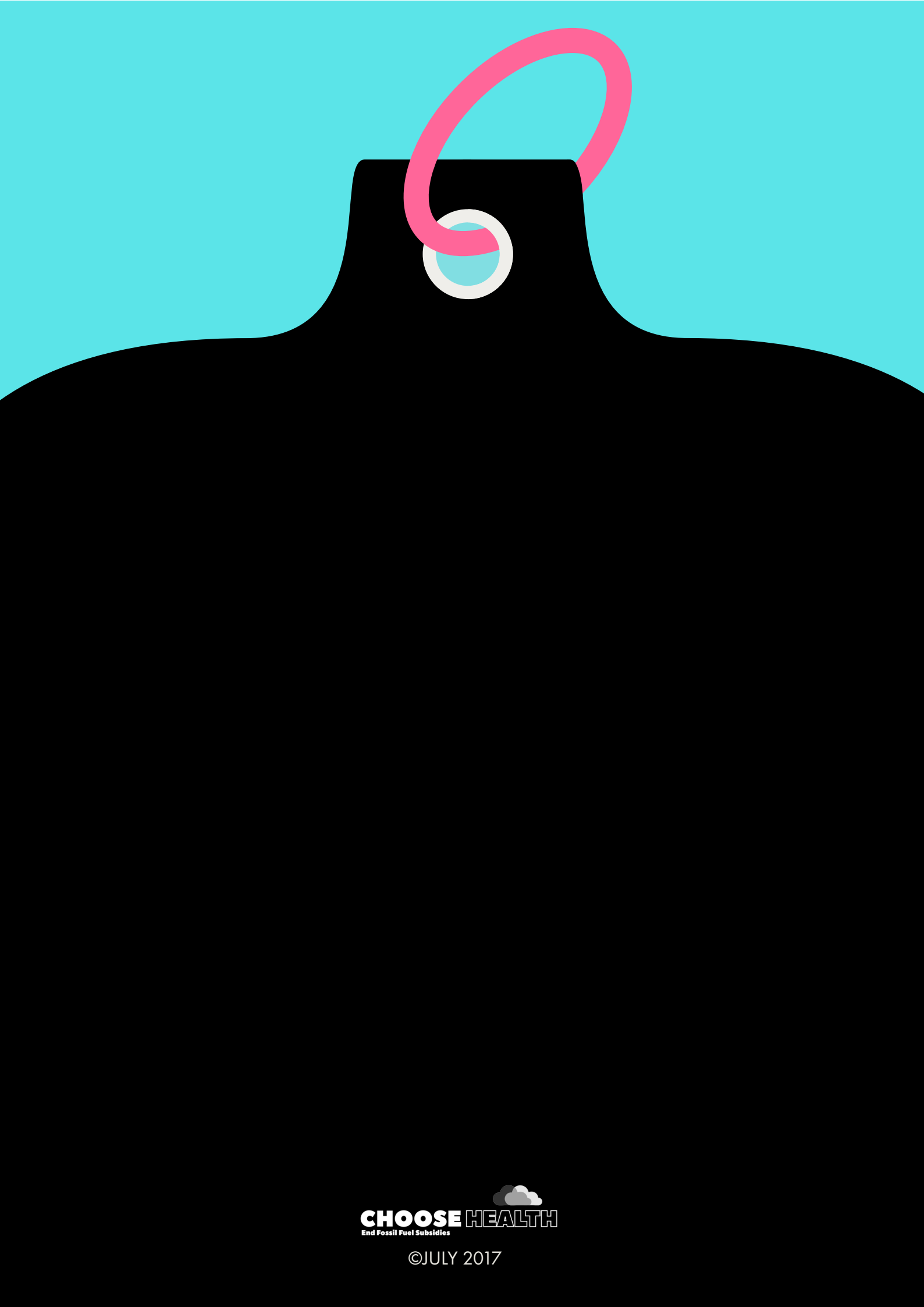
Zdravstvo nije jedina oblast u koju bi vlada mogla da uloži oslobođena sredstva jer u poređenju sa drugim oblastima, kao što su infrastruktura ili čak obrazovanje, zdravstvo ima tu prednost da bi moglo veoma brzo doneti rezultate jer bi grupe stanovništva imale veći pristup zdravstvenim uslugama ili bolju zdravstvenu zaštitu.

2. ANGAŽUJTE STRUČNA LICA U OBLASTI ZDRAVSTVA:

Stručnjaci u zdravstvu imaju jedinstvenu ulogu u podsticanju tranzicije sa fosilnih goriva na zdrave energetske izvore širom sveta. Trebalo bi da govore o štetnim uticajima na zdravlje koju imaju subvencije za fosilna goriva,

da ukažu na štetu načinjenu ljudskom zdravlju i na sredstva potrošena na politike koje su dovele do velike štete. Stručnjaci u zdravstvu bi trebalo da pokrenu razgovore o mogućnostima zdrave energije i to sa ministrima

zdravstva, energetike i drugih vladinih institucija, kao i sa javnošću. Podizanje nivoa svesti o međusobnoj vezi subvencija za fosilna goriva i zdravlja će doneti dobrobit zdravstvu i na kraće i na duže staze.

CHOOSE HEALTH
End Fossil Fuel Subsidies

©JULY 2017